

گروه کتابخانه و تامین منابع علمی

نقش‌های جدید برای کتابداران

برآورده کردن نیازها برای پشتیبانی از پژوهش

ارائه: نیلوفر برهمند

دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی

رئیس گروه کتابخانه و تامین منابع اطلاعات

مقدمه

➤ تغییر نقش کتابخانه ها به بخش فعال در پژوهش دانشگاه

➤ نقش ها و مسئولیت های جدید برای کتابداران

درگیر شدن در محیط و فرایند پژوهش

مقدمه:

- پژوهشگران تنهایی و عدم اطمینان را تجربه می کنند.
- ایجاد ارتباط اولیه هم برای کتابدار و هم برای پژوهشگر ممکن است سخت باشد.
- شروع ارتباط برای کتابخانه آسانتر است چون چیزی برای ارائه دارد.

انتظارات زیاد

- انتظارات متفاوت کاربران از خدمات کتابخانه
- پروفایل خدمات مشاوره پژوهشی واقع بینانه

تجربه کتابدار مشاوره اطلاعات پژوهشی و دانشجوی تحصیلات تکمیلی

هیلده

کاری مته

- به عنوان دانشجوی سال اول دکترای تخصصی، زمان زیادی دارم و برنامه هفتگی ام ساختار ندارد؛
- من هم مثل خیلی از دانشجویان در مسیر طولانی و تنهای اخذ دکترا، گم شده ام؛
- احتیاج به تیم سازی دارم؛

- نمی دانم پژوهشگران چه می کنند؛
- مطمئن نبودم چگونه می توانم به آن ها کمک کنم؛

Dear all,

I know that many of you are currently working on research projects and it would be very interesting for me to get an insight and overview of what you are researching so that I can keep the library collection up to date on new and relevant research literature. I would appreciate it if you could take the time to send me an e-mail with a short (or long) introduction to your research project so I can stay abreast to current research and be of help to you all.

Have a nice day.

*Kind regards,
Hilde*

تجربه کتابدار مشاوره اطلاعات پژوهشی و دانشجوی تحصیلات تکمیلی

هیلهده: آشنا شدن با پژوهشگران، فرایند پژوهش و چالش های آن؛

- پژوهشگر بودن، تنها بودن؛
- آغاز کردن پژوهش، نیاز به رویکرد نظام مند دارد؛
- کتابدار مشاور اطلاعات، اگر چه دکترای تخصصی ندارد، اما می تواند به مسیریابی در بستر اطلاعات کمک کرده و توصیه های مناسب در انتخاب پایگاه های اطلاعاتی و تدوین راهکارهای جستجو ارائه دهند.

تجربه کتابدار مشاوره اطلاعات پژوهشی و دانشجوی تحصیلات تکمیلی

هیله: آشنا شدن با پژوهشگران، فرایند پژوهش و چالش های آن؛

- کتابخانه عمدتاً به عنوان یک فضای خنثی و کم رنگ دیده می شود.
- کتابداران می بایست در محیط پژوهش برای خود اطمینان و اعتبار کسب نمایند و بسازند.
- بعد از برقرای ارتباط با پژوهشگران و پایین آوردن آستانه خدمات، برقراری ارتباط ساده تر، غیر رسمی تر و دوستانه تر خواهد بود.

سوالات درست، پاسخ های درست

تجربه کتابدار مشاوره اطلاعات پژوهشی و دانشجوی تحصیلات تکمیلی

هیلهده: من نمی دانم، اما پاسخ را پیدا می کنم؛ یادگیری مسئله محور

- علاقه مندی به این که چگونه می توانم به پژوهشگر کمک کنم، نه اینکه چگونه می توانم تجربه و اطلاعاتم را به رخ پژوهشگران بکشم؛
- عزت نفس پایینی داشتم، فکر می کردم تجربه و تخصصی ندارم؛
- نمی دانستم چه مطلبی را در اولویت یادگیری بگذارم؛
- خودم را نسبت به سوالات گشوده کردم و تاکید کردم که ممکن است تمام پاسخ ها را ندانم، اما تلاشم را برای یافتن پاسخ خواهم کرد؛
- نداشت سوالات پژوهشگران به من کمک کرد که دانش لازم برای پاسخ دادن به آنها را بیابم؛
- همان پاسخ ها را مبنای پاسخ دهی به سوالات بعدی کردم.

تجربه کتابدار مشاوره اطلاعات پژوهشی و دانشجوی تحصیلات تکمیلی

هیله: یادگیری از همکاران

- راه اندازی گروه های تبادل تجربه میان کتابداران

هر چیزی با چیز دیگر در ارتباط است

لئوناردو داوینچی

تجربه کتابدار مشاوره اطلاعات پژوهشی و دانشجوی تحصیلات تکمیلی

کاری مته: پشتیبانی غیر منتظره

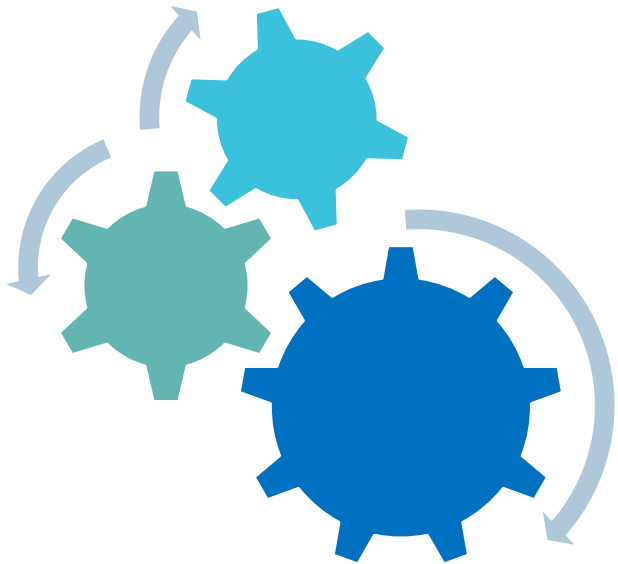
- بازی مار و پله؛
- اعتماد به نفس کاذب؛
- شک؛
- دست بسته؛
- رعایت حال کتابدار؛
- دریافت ایمیل شخصی از کتابدار

هیلده: موفقیت غیر منتظره

- دریافت پاسخ از پژوهشگران

نتیجه گیری

دلیل تماس نگرفتن پژوهشگران، شناختن من و خدماتی بود که کتابخانه‌ها می‌توانند ارائه کنند

گروه کتابخانه و تامین منابع علمی

فصل پنجم:

برآورده کردن انتظارات مختلف (رویکردی به نیازهای متفاوت کاربران کتابخانه)

ابوالفضل طاهری

دکترای کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی؛
کارشناس اطلاع رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

چند واقعیت در یادگیری

۱- تفاوت پداگوژی و آندراگوژی

۲- شخصیت شناسی در یادگیری

۳- جایگاه پژوهشی فرد /
Age of research

- چالش اصلی در کتابخانه برای آموزش به بزرگسالان چیست؟
- از کجا می توان فهمید که کاربر مفهوم آموزش را یاد گرفته (پیش- پس آزمون)؟
- از کجا متوجه شویم آموزش اثربخش بوده است؟

- آیا در برنامه های آموزشی یا خدمات کتابخانه به نوع شخصیت کاربران توجه می شود؟
- هر نوع شخصیت چه نوع خدماتی را می طلبد؟

- میزان پذیرش سواد اطلاعاتی در سنین مختلف چگونه است؟
- دوره آموزشی مناسب پژوهشگران باسابقه چه ویژگی باید داشته باشد؟
- در هر سن پژوهشی، افراد چه مهارت ها و آموزش هایی لازم دارند؟

۱- تفاوت پداگوژی و آندراگوژی

➤ در پداگوژی معلم مسئول اتفاقات کلاس است.

➤ چالش اصلی، متقاعد کردن بزرگسالان که چیزی برای یادگیری وجود دارد.

➤ تعیین اثربخش بودن آموزش بزرگسالان دشوار است.

➤ خودپنداره یا Self concept: بزرگسالان خود را به چشم یک یادگیرنده تمام وقت نگاه نمی کنند
.full-time learners,

چند نکته مهم برای اطمینان از اثربخشی یادگیری بزرگسالان

۱. جو یادگیری
۲. تشخیص نیازها - "خود تشخیصی" self-diagnosis
۳. آموزش در قالب یک مسئولیت متقابل mutual responsibility
۴. ارزیابی یادگیری: تکنیک خودارزیابی از طریق دریافت بازخورد ضمنی از بزرگسال

۲- شخصیت شناسی مایرز-برگزی یا MBTI

درون گرایی (I-Introversion)

برون گرایی (E-Extraversion)

شهودی (N-Intuition)

حسی (S-Sensing)

احساسی (F-Feeling)

تفکری یا منطقی (T-Thinking)

انعطاف پذیر (P-Perceiving)

قضاوتگر (J-Judging)

۸ ویژگی traits ← ۱۶ ترکیب مختلف

ISFP	ENTJ	خصوصیت بارز	ویژگی
	*	کسب اطلاعات از دنیای بیرون، ملاقات با افراد جدید، بلند صحبت/فکر کردن	برون گرایی (E-Extraversion)
*		پردازش افکار قبل از صحبت کردن دوستان نزدیک کم، گفتگو درباره موضوعات با ماهیت عمیق	درون گرایی (I-Introversion)
*		آگاهی از احساسات و استفاده از حواس توجه به مسائل: practical concrete problems، اگر چیزی کار می کند، دستکاری نکنید	حسی (S-Sensing)
	*	درک جهان از طریق یک فرآیند شهودی، نگاه به آینده توجه به مسائل: complicated abstract problems، کل نگر/تصویر بزرگ از زندگی	شهودی (N-Intuition)
	*	در تصمیم گیری: impersonal objective position، سرد و بی روح	تفکری یا منطقی (T-Thinking)
*		در تصمیم گیری: human impact of decisions، به راحتی به ارزش های افراد پاسخ می دهند	احساسی (F-Feeling)
	*	در تصمیم گیری: توجه به برنامه قبلی سبک زندگی / کاری: منظم، ساختاریافته و بابرنامه	قضاوتگر (J-Judging)
*		در تصمیم گیری: اطلاعات بیشتری نیاز دارند. سبک زندگی / کاری: انعطاف پذیرتر و سازگارتر / Spontaneity/ خودجوش، لحظه آخری	انعطاف پذیر (P-Perceiving)

Age of research(ers)–۳

Students

(1,2)

- انجام پژوهش برای گرفتن مدرک

early
career

(3,4)

- overworked
- دنبال نام و جایگاه علمی

Senior
(5,6)

- دارای نام و نشان
- مسئول طرح های پژوهشی و جذب گرنت

Experts(7)

- پراستناد و بین المللی
- لبه دانش (state of art research)

چند واقعیت در یادگیری

۱- تفاوت پداگوژی و آندراگوژی

۲- شخصیت شناسی در یادگیری

۳- جایگاه پژوهشی فرد /
Age of research

- چالش اصلی در کتابخانه برای آموزش به بزرگسالان چیست؟
- از کجا می توان فهمید که کاربر مفهوم آموزش را یاد گرفته (پیش-پس آزمون)؟
- از کجا متوجه شویم آموزش اثربخش بوده است؟

- آیا در برنامه های آموزشی یا خدمات کتابخانه به نوع شخصیت کاربران توجه می شود؟
- هر نوع شخصیت چه نوع خدماتی را می طلبد؟

- میزان پذیرش سواد اطلاعاتی در سنین مختلف چگونه است؟
- دوره آموزشی مناسب پژوهشگران باسابقه چه ویژگی باید داشته باشد؟
- در هر سن پژوهشی، افراد چه مهارت ها و آموزش هایی لازم دارند؟

بخش ب

بحث و
گفتگو

چالش کتابخانه در آموزش به بزرگسالان

- بزرگترین چالش کتابخانه ها متقاعد کردن پژوهشگران است که هنوز چیزهایی برای یادگیری در کتابخانه وجود دارد.
- اصول آندراگوژی با رویکرد اجتماعی- فرهنگی سواد اطلاعاتی تناسب بالایی دارد.
- Work task (difficulty) → skill (low level) → need to more education/ service
- هدف سنجش عملکرد نیست. بلکه وفادار کردن کاربران و ماندگاری آنها در جریان خدمات کتابخانه است.
- توجه به خودپنداره کاربران و نگاه teacher / facilitator بجای learner به آنها
- مسئولیت متقابل: کتابدار نیاز و الزمات و کار پژوهشی دانشجو یا بداند و چارچوب محتوا متناسب با نیاز باشد.

خدمات کتابخانه مبتنی بر شخصیت شناسی

برون گرایی

مشاوره فرد به فرد، دوره های آموزشی بحث و گفتگو

← درون گرایی

مراجعه به وبسایت (سازمان یافته)

حسی

کارگاه های عملی

← شهودی

وجود چارچوب کلی خدمات کتابخانه

منطقی / تفکر

آموزش ساختار یافته

← احساسی

دراختیار داشتن منابع بیشتر برای مطالعه

قضاوتگر

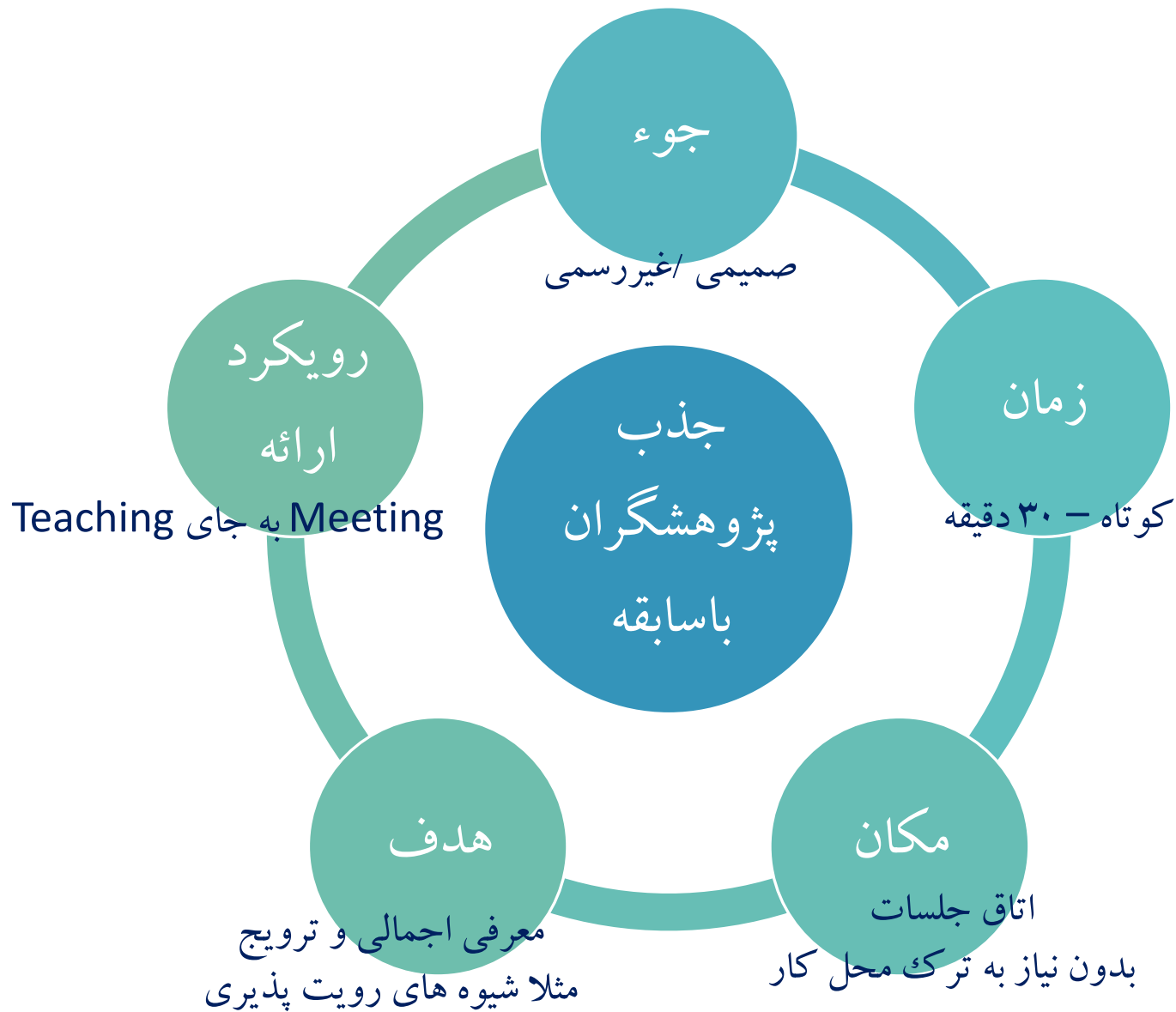
وجود برنامه ترمیک

← انعطاف پذیر

تماس تلفنی، چت و... ؛ تعیین آیین نامه
مراجعه

وجود کتابدار برای مراجعه حضوری

دوره های آموزشی مبتنی بر مراحل پایان نامه

پژوهشگران بدانند
متناسب با جایگاه
آنها، کتابخانه واقعا
چه چیزی می تواند
انجام دهد

بنام خداوند جان و بنام

گروه کتابخانه و تامین منابع علمی

نقش‌های جدید برای کتابداران

همکاری در نگارش علمی

فصل دهم

نقش‌های کتابداران

مشارکت با کارکنان پژوهشی

برقراری ارتباط مؤثر

کمک به ارتقای پژوهش‌های علمی

شناسایی نیازهای پژوهشگران

چالش های پژوهشگران

همراهی با پژوهشگر

فردگرایی و تنهایی

نداشتن زمان کافی

مشارکت در پژوهش

بحث و گفتگو

درک متفاوت

راهنمای بهتر و تخصصی تر = شانس همکاری و موفقیت بیشتر

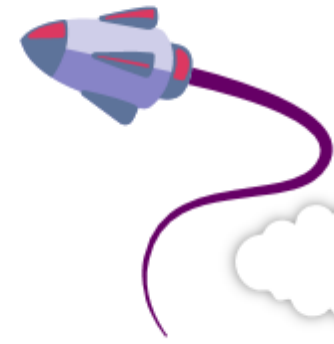
گروه کتابخانه و تامین منابع علمی

نقش‌های جدید برای کتابداران

نتیجه‌گیری
فصل یازدهم

رویکردهای عملی

در ارتباط بودن با محیط پژوهش

درک جنبه‌های مختلف پژوهش

ارتباط صادقانه با پژوهشگران

شفاف و حرفه ای بودن

اعتقاد به خدمات کتابخانه

ایجاد یک جامعه علمی

شناخت نیازهای فردی پژوهشگر

گروه کتابخانه و تامین منابع علمی

نقش‌های جدید برای کتابداران

پیشنهادات

فصل یازدهم

Suggestion?

نقشه پیشنهادی

کتابسنجی و آلمرتیک

عملکرد براساس تفاوت های موضوعی

مشارکت کتابدار و دانشکده

حمایت پژوهشی به واسطه کتابخانه

رفتار اطلاعاتی پژوهشگر

نتیجه گیری

اقدامات و پشتیبانی پژوهشی کتابداران در حال گسترش هست، با این حال زمینه‌های زیادی برای انجام فعالیت کتابداران در پژوهش وجود دارد. بنابراین اهمیت ارتباط مستقیم بین کتابدار و پژوهشگر از هر موضوعی الویت بیشتری دارد. ضمن اینکه هیچگونه راه حل ثابتی برای همه افراد وجود ندارد.

از توجه شما سپاسگزارم